

**SUOMEN SENAATIN
ELINTARVETOIMITUSKUNTA**

HELSINGISSÄ,
lokakuun 14 päivänä 1918

**Kaikille Elintarvetoimistoille ja elin-
tarvelautakunnille.**

Kiertokirje n:o 29.

5 päivänä viime elokuuta antoi Senaatti päätöksen vuoden 1918 vilja-sadon käyttämisestä. Tässä päätöksessä ei kuitenkaan säädetty mitään siitä, minä määrääaikoina valtiolle tuleva vilja oli luovutettava, vaan luotettiin siinä suhteessa maanviljelijäin velvollisuudentuntoon, jotapaitsi luovutushinta, korvaukseksi niistä ylimääräisistä kustannuksista, joita maanviljelijöillä on koettaessaan kiireimpänä työaikanaan saada viljaa mahdollisimman pian puiduksi ja valtiolle luovutetuksi, määrättiin kal-liimmaksi siitä viljasta, joka luovutettiin aikaisemmin.

Epäedulliset sääsuhteet ynnä paloöljyn puute sekä muutamissa osissa maata myös ilmeinen vastahakoisuus ovat kuitenkin vaikuttaneet, että viljan luovutus tapahtuu ylen hitaasti. Vaikka käsissä on kohta lokakuun puoliväli, ei Tuontikunnalla ole minkäänlaisia varastoja hallussaan, vaan menee kaikki kertyvä vilja päivittäisen tarpeen tyydyttämiseen suurissa kulutuskeskuksissa. On useita puutetta kärsiviä paikkakuntia, jonne ei ole voitu toimittaa viljaa joko ei ollenkaan tai riittämättömissä määrin. Tällainen tilanne on sietämätön. Sentähden onkin Senaatti ollut pakoitettu ryhtymään erikoisen tarmokkaisiin toimenpiteisiin viljan keräämiseksi.

Senaatti on siinä tarkoituksessa antanut 8 p:nä kuluvaan lokakuuta päätöksen viljavarojen ja herneiden ilmoittamisesta, tarkastuksesta ynnä valtiolle luovuttamisesta, mikä päätös oheenliitetään.

Kyseessäolevan inventoimisen toimeenpanosta on Elintarvetoimitus-kunta vahvistanut seuraavat ohjeet:

Elintarvetoimiston on kuhunkin elintarvelautakuntapiiriin asetettava yksi inventtauksen ylivalvoja, joka Elintarvetoimiston puolesta seuraa ja pitää silmällä inventtauksen toimeenpanoa sekä antaa sitä koskevia ohjeita. Jos sopivista henkilöistä on puute, voi Elintarvetoimisto jättää asettamatta valvoan sellaiseen kuntaan, jonka elintarvelautakunta on täysin tehtävään

pystyvä. Tällä inventtauksen ylivalvojalla, on täysi valtuus harkita ja päättää kaikista inventtauksen toimeenpanoa koskevista seikoista, mikäli elintarvelautakunnan toimenpiteet eivät hänestä näytä riittävän tehokailta. Jokaiseen kuntaan on asetettava viljavarastojen tarkastajia, kaksi kutakin kyläkuntaa kohti. Inventtauksen ylivalvojan tulee hyvissä ajoin ennen inventtauksen alkua matkustaa toimipaikkakunnallensa, koota siellä tarkastajat ynnä elintarvelautakunta yhteiseen kokoukseen, jossa hän harkitsee ovatko elintarvelautakunnan valitsemat tarkastajat sopivia toimiinsa. Jos inventtauksen ylivalvoja katsoo jonkun tarkastusmiehistä tehtävänsä kykenemättömäksi, on hänellä oikeus määrätä toinen sijalle. Elintarvelautakunnan kanssa yhdessä laatii inventtauksen ylivalvoja sitten inventtaussuunnitelman ja perehdyttää tarkastusmiehet kaavakkeiden täyttämiseen. Tätä laadittaessa on silmälläpidettävä että lähinnä elintarvelautakunnan kansliaa olevat kylät tarkastetaan ensin.

Mitä itse inventtauksen toimeenpanoon tulee, käytetään siinä peruskaavakkeena kaavaketta N:o 93. Tarkastusmiehet merkitsevät siihen arvonsa perusteella puimattoman viljan määrän, sekä mittauksensa perusteella puidun viljan, ja punnituksen perusteella jauhot, ryynit ja niistä tehdyt valmiit leivät, muunnettuina jauhoiksi. Jauhot ovat sittemmin muunnettava jyviksi. Muuntamisessa on käytettävä elintarvelautakunnille jaettua inventtoimisohjetta ja sen suhdelukuja. Kaavakkeen N:o 93 perusteella täytetään sitten kaavake N:o 88, joka on varsinainen inventtoimiskaavake. Senjälkeen vaaditaan maanviljelijältä ilmoitus hänen satonsa määrästä, joka myös merkitään kaavakkeeseen N:o 88. Tämän jälkeen täytetään maanviljelijän ilmoituksen mukaan kaavakkeessa 88 sarakkeet, joilla ilmoitetaan paljonko viljelijä on sadostaan ennen inventtoimispäivää käyttänyt siemenviljaksi, taloutensa elatukseksi ynnä kotieläinten ruuaksi. Sen jälkeen on toimitettava varsinaisten varastosuojien, kuten aittojen, riihien y. m. s. huolellinen tarkastus sen seikan selvillesaamiseksi, ettei mitään ole salattu. Tarkastus on ulotettava asuinhuoneisiin, ullakkoihin y. m. paikkoihin, jotka eivät ole varsinaisia varastosuojia, ainoastaan siinä tapauksessa, että elintarvelautakunta epäilee viljelijää viljavarojen salaamisesta tai niiden luvattomasta myymisestä taikka jos viljelijä on vastustellut inventtoimisen ja tarkastuksen toimeenpanoa. Edellämainituissa tapauksissa, joissa siis epärehellisyyttä on pelättävissä on myöskin, mikäli

se käytännöllisesti on mahdollista, mahdollisimman suuri osa talon viljavarjoja sulettava erikoisiin varastosuojiiin, joiden avaimet tarkastusmiehet ottavat haltuunsa ja tuovat elintarvelautakunnalle. Mikäli mahdollista, on tällaiset suojat lisäksi sinetöitävät. Tarkastusmiehet ovat velvolliset mikäli mahdollista päivittäin palauttamaan keräämänsä ilmoituskaavakkeet elintarvelautakunnalle ynnä antamaan sille ilmoituksen inventtauksessa ilmenneistä erikoisista seikoista. Elintarvelautakunta vuorostaan on velvollinen viipymättä laskemaan, kuinka paljon viljaa kysymyksessäoleva viljelijä saa pidättää 9 p:nä heinäkuuta 1918 viljantuotannon lisäämisen palkitsemisesta annetun Senaatin päätöksen ja 5 päivänä elokuuta 1918 annetun, vuoden 1918 viljasadon käyttämistä koskevan Senaatin päätöksen mukaan, ja kuinka paljon hän on velvollinen luovuttamaan valtiolle. Sen jälkeen on elintarvelautakunta velvollinen antamaan viljelijälle kirjallisen luovutusmääräyksen, jota varten elintarvelautakunnille tullaan toimittamaan erityisiä kaavakkeita. Inventtauksen ylivalvojan on pidettävä huoli siitä, että elintarvelautakunta palkkaa tarpeellisen määrän apulaisia niin, että kysymyksessäoleva laskutyö voidaan suorittaa sitä mukaa kun inventtauskaavakkeet palautuvat elintarvelautakunnalle. Luovutukseen nähden on huomioonotettava, että elintarvetoimistot Elintarvelain 16 §:n ja nyt kysymyksessäolevan Senaatin päätöksen mukaan ovat velvolliset kuuluttamaan, missä paikassa ja minä aikana tavaran haltijan on tavara luovutettava ja kuka valtion puolesta ottaa tavaran vastaan. Tällainen kuulutus on pantava nähtäväksi sopiviin paikkoihin kussakin kunnassa, jonka lisäksi on hyödyllistä, että se myöskin luetaan kirkossa. Elintarvetoimituskunta huomauttaa vielä erityisesti, että elintarvelautakunta on velvollinen luovuttajan kustannuksella toimituttamaan puinnin ja luovutuksen, jos se on laiminlyöty.

Varsinaisen inventtauksen päätyttyä tulee Elintarvetoimiston toimituttaa kaikissa kunnissa jälkitarkastuksia sen seikan selvillesaamiseksi, miten huolellisesti inventtaus on toimitettu. Tähän jälkitarkastukseen, joka tietenkin on tarpeen toimittaa vain sellaisissa taloissa, joita epäillään viljan salaamisesta tai sen luvattomasta myymisestä, mutta joissa ei mitään viljakätköjä ole löydetty, on sopivinta käyttää inventtauksen ylivalvoja, koska nämä paraiten voivat arvostella, missä taloissa tällainen jälkitarkastus olisi toimitettava. Elintarvetoimituskunta huomauttaa lisäksi, että sellai-

sille tarkastusmiehille ja inventtauksen ylivalvojille jotka löytävät viljakätköjä, tullaan suorittamaan erityisiä lisäpalkkioita, jotka riippuvat löydetyn viljamäärän suuruudesta. Elintarvetoimituskunta tulee myös virkamiestensä kautta, jotka inventtauspäivinä matkustelevat kautta maan, myöskin osaltaan valvomaan inventtauksen toimeenpanoa ja kehoittaa Elintarvetoimistoja, mikäli niiden jäsenillä ja toimihenkilöillä siihen on tilaisuutta, tekemään samoin.

Lisäksi ilmoittaa Elintarvetoimituskunta, että Kauppa- ja Teollisuuskomissionin ja Toimituskunnan välisen sopimuksen mukaan on Elintarvetoimistojen käytettäviksi asetettu huomattavat määrät paloöljyä ja naftaa. Nämä määrät ovat tarkoitettut käytettäväksi puintitarkoituksiin sellaisissa kunnissa, joissa siihen pääasiassa käytetään moottorivoimaa ja joissa on puute tästä polttoaineesta. Kuitenkin saa Elintarvetoimisto käyttää pienemmän osan paloöljymäärästä elintarvelautakuntien kanslioitten valaistukseen, jolloin kuitenkin tarkkaan on harkittava, että annettu paloöljymäärä vastaa todellista tarvetta.

Katsoen siihen äärettömän suureen merkitykseen, mikä nyt toimeenpantavalla inventtauksella ja viljan luovutuksella on koko elintarveasiain järjestelyn toteuttamiselle, odottaa Elintarvetoimituskunta, että Elintarvetoimistot, elintarvelautakunnat ja kaikki niiden toimiehkilöt tekevät voitavansa, jotta inventtaus ynnä viljan luovutus saataisiin toimitetuksi niin tarkkaan ja huolellisesti kuin mahdollista. Tehtävä voi tuntua vaikealta, ehkäpä ylivoimaiseltakin, mutta kannustakoon jokaista tietoisuus siitä, että saattamalla tehokkaaksi ja todella voimaan se elintarveasiain järjestely, jonka Senaatti Eduskunnan sille suoman vallan nojalla on päättänyt, me emme ainoastaan pelasta kansaamme nälänhädästä, joka sitä varmasti muussa tapauksessa uhkaa, vaan myöskin osoitamme olevamme länsimaisten sivistyskansojen arvoisia, joille lain noudattaminen on pyhä velvollisuus.

H. G. Paloheimo.

Eljas Kahra.